

UN AN DE LA ASOCIEREA LA PROGRAMUL CADRU 7: DE LA APRECIERI LA OPORTUNITĂȚI

Acad. **Gheorghe DUCA**
Drd. **Sergiu PORCESCU**

ONE YEAR AFTER THE ASSOCIATION TO FP7: FROM APPRECIATIONS TO OPPORTU- NITIES

Republic of Moldova is the first EaP country that is associated to FP7, this program being the first EU program at which Moldova has the status of an associated country. Even if it is early to make a general evaluation of using all the opportunities offered by this status, nowadays we can say with certainty that the association to FP7 contributed to the advancement of the Moldovan scientific community within the European Research Area.

În data de 11 octombrie 2011, a fost semnat Memorandumul de Înțelegere privind asocierea Moldovei la Programul Cadru 7 al UE pentru cercetare (PC7). Ca rezultat, începând cu 1 ianuarie 2012, Republica Moldova a devenit în mod oficial țară asociată la PC7, alături de Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Insulele Feroe, FRIM, Islanda, Israel, Liechtenstein, Muntenegru, Norvegia, Serbia, Elveția și Turcia.

Asocierea, implicit, este cea mai eficientă formă de cooperare internațională în domeniul cercetării și inovării dintre UE și statele non membre ale UE, dându-le posibilitatea savanților, instituțiilor de cercetare, universităților și întreprinderilor din Moldova să colaboreze cu parteneri din statele membre ale UE și țările asociate la PC7 în domenii cheie de cercetare, consolidându-și astfel propriul potențial și excelența științifică. În termenii practici ai participării, aceștia pot concura pe poziție de parteneri egali cu colegii lor din statele membre ale UE în vederea obținerii finanțării pentru activitățile de cercetare. Astfel, grupurile de cercetare din Republica Moldova au devenit mai vizibile la nivel european, iar poziția lor în cadrul consorțiilor europene de cercetare – mai importantă. E de menționat că pentru moment echipele de cercetare din țara noastră implementează proiecte europene în domeniul nanotehnologiilor, medicinei, tehnologiilor informaționa-

le, științelor socio-umaniste, energiei și mediului.

Un stat asociat la PC7 dispune de dreptul de a iniția proiecte de cercetare și de a crea consorții europene, participă în toate ofertele de finanțare, delegă reprezentanți în Comitetele de Program și grupurile de lucru ale PC7 și ale Spațiului European de Cercetare (Republica Moldova participă în formate precum Forul Strategic al UE pentru Cooperare Internațională, Grupul la nivel înalt pentru programare comună, consiliul de administrație al Centrului Comun de Cercetare), beneficiază de suportul Comisiei în consolidarea rețelei de Puncte Naționale de Contact PC7, participă în inițiativele de cercetare ce cad sub incidența articolelor 169 și 171 din Tratatul de instituire a Comunității Europene (cum ar fi Programul „Eurostar” sau Inițiativele Tehnologice Comune care promovează parteneriatele publice-private) dispunând de aceleași drepturi și obligații în materie de proprietate intelectuală ca și statele membre participante etc. Totodată, acest statut presupune achitarea unei contribuții financiare la bugetul general al PC7. Asocierea la PC7 reprezintă un mecanism practic de integrare în spațiul de cercetare european.

Asocierea la PC7 nu a fost doar o acțiune de o manieră eminentă externă, acest proces a presupus evaluarea capacităților interne de participare la programele europene, dar și ajustarea treptată a procedurilor interne de gestionare a sferei de cercetare la practicile internaționale în domeniu. La începutul anului 2012, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM a adoptat Planul de acțiuni *Moldova spre Orizont 2020*, care conține o viziune pe termen mediu de dezvoltare a relațiilor moldo-comunitare în sfera științei și inovării. Ulterior, în vederea valorificării plene a oportunităților oferite de noul statut, AȘM a solicitat efectuarea unei evaluări internaționale a sistemului de cercetare-inovare din Republica Moldova, astfel încât să fie înlăturate constrângerile existente în adresa eficienței acestuia. Grupul de experți, condus de către dl Manfred Spiesberger (Centrul pentru Inovații Sociale din Austria), a inclus experți din cadrul Ministerului Federal al Educației și Cercetării din Germania, Secretariatului General pentru Cercetare și Tehnologie din Grecia, Fondului pentru Inovare din Belarus, Ministerului Educației și Cercetării din Estonia, Ministerului Științei și Cercetării din Austria. Raportul prezentat ca urmare a misiunii s-a axat pe domenii ce vizează sistemul public de cercetare și inovare, finanțarea CDI, resurse umane, internaționalizarea și asocierea la PC7, dimensiunea regională, bunele practici și triungiul cunoașterii.

În fiecare caz în parte, experții au oferit recomandări cu privire la îmbunătățirea sistemului actual de guvernare a științei și alinierea la cele mai bune practici europene, recomandări care au stat la baza procesului de elaborare a Strategiei de dezvoltare a cercetării-inovării până în 2020.

Începând cu ianuarie 2012, comunitatea științifică din Republica Moldova a fost reprezentată în toate configurațiile și comitetele de lucru în cadrul PC7: participarea la lucrările acestora a permis implicarea în procesul decizional ce ține de spațiul european de cercetare, dar și posibilitatea promovării la nivel european a tematicii naționale de cercetare. De asemenea, implicarea cercetătorilor și experților din Republica Moldova în diferite grupuri de lucru și inițiative europene în domeniul cercetării-inovării ne-a permis să luăm parte la elaborarea elementelor constitutive ale următorului program comunitar de finanțare a cercetării-inovării *Orizont 2020*.

Totuși, obținerea statutului de țară asociată la PC7 nu presupune o creștere apriori a ratei de participare. Pe lângă consolidarea consecventă a capacităților interne, este importantă instituirea unui sistem informațional și de consultanță dinamic și profesionist. Astfel, la 9 iulie curent, concomitent cu celelalte state membre ale UE și asociate la PC7, la Chișinău au fost lansate apelurile PC7 pentru 2013. Ulterior, în zilele de 10-16 iulie curent a fost organizată Săptămâna de informare cu genericul „Moldova – membră a Spațiului European de Cercetare”, în cadrul căreia a fost expusă informația detaliată cu privire la noile apeluri PC7, lansate pentru 2013 comunității științifice, mediului de afaceri și societății civile din Republica Moldova.

Fiind o țară relativ nouă în clubul european al cercetării, promovarea imaginii echipelor de cercetare din Republica Moldova este deosebit de importantă. În această ordine de idei și în vederea promovării potențialului științific autohton la nivel european, dar și creșterii vizibilității rezultatelor cercetătorilor noștri, AȘM, în comun cu Misiunea Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană și Oficiul Român pentru Știință și Tehnologie (ROST), au organizat, la 21 septembrie, la Bruxelles, evenimentul de prezentare și promovare „Moldova spre Spațiul European de Cercetare”, la care au participat șefii oficiilor pentru știință și tehnologie cu sediul în Bruxelles, reprezentanții directoratelor Comisiei Europene și ai corpului diplomatic, ai organizațiilor internaționale de profil.

Astfel, pe moment s-a impus necesitatea valorificării plene a oportunităților ce rezidă din noul statut al țării noastre, prin crearea cadrului instituțional

necesar pentru consolidarea cooperării în domeniul tehnico-științific dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova după 2013. Practica statelor membre ale UE, dar și a celor asociate la PC7 (Elveția, Israel, Turcia), au demonstrat necesitatea creării unui oficiu de legătură în domeniul științei și tehnologiei, cu sediul la Bruxelles, în vederea promovării participării adecvate în programele europene de cercetare-inovare, dar și sporirii dialogului pe această dimensiune cu Directoratele Comisiei Europene. Actualmente, în Bruxelles activează în jur de 20 de astfel de oficii, reunite în rețeaua informală IGLO RTD. Guvernul Republicii Moldova, prin Hotărârea sa nr.790 din 22 octombrie 2012, a dispus crearea Oficiului Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană (MOST), care oferă asistență informațională și organizatorică, consultanță și activități de promovare atât instituțiilor din sfera de cercetare-inovare (publice și private), cât și celor din domeniile conexe.

Oficiul Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană are drept obiective:

- Coordonarea activității reprezentanților Republicii Moldova în cadrul Comitetelor de Program a PC7, interacțiunea cu structurile de profil ale Comisiei Europene;
- Diseminarea informației despre oportunitățile de finanțare anunțate de CE în domeniile educație-cercetare-inovare;
- Oferirea de consultanță pe subiecte ce țin de depunerea și administrarea proiectelor europene de cercetare;
- Instruirea echipelor din Republica Moldova în vederea depunerii propunerilor de proiecte și asistența în vederea creării parteneriatelor europene;
- Promovarea potențialului științific și inovativ autohton la nivel european și a imaginii țării în ansamblu ș.a.;
- Atingerea unui nivel de participare a comunității științifice din Republica Moldova la programele-cadru de cercetare comparabil cu media europeană;
- Creșterea gradului de recuperare a contribuției Republicii Moldova la bugetul Programului Cadru 7 de cercetare.

Instituirea MOST va contribui la dezvoltarea cooperării sectoriale moldo-comunitare, fiind un angajament ferm al țării noastre pentru avansarea integrării în Spațiul European al Cercetării, facilitând accesul la cea de-a cincea libertate europeană – libertatea circulației cunoștințelor.

Privind lucrurile din perspectiva participării cercetătorilor noștri în activitățile ce țin de spațiul

europăean de cercetare, putem conchide că asocierea Republicii Moldova la PC7 constituie o realizare cu adânci repercusiuni interne și externe. Nu ne rămâne decât să valorificăm toate oportunitățile accesibile, în spiritul excelenței și a beneficiului reciproc.

Noul program comunitar în domeniul cercetării-inovării *Orizont 2020* își propune abordarea principalelor preocupări, comune tuturor europenilor: sănătatea, schimbările demografice și bunăstarea; securitatea alimentară, agricultura durabilă, cercetarea în domeniul marin și maritim și bioeconomia;

sursele de energie sigure, ecologice și eficiente; mijloacele de transport inteligente, ecologice și integrate; combaterea schimbărilor climatice, utilizarea eficientă a resurselor și materiile prime, precum și societățile sigure, inovatoare și incluzive.

Astfel, implicarea noastră în spațiul european de cercetare poate fi considerată o premisă importantă pentru amplificarea cooperării tehnico-științifice moldo-comunitare, fapt care va avea repercusiuni pozitive asupra dezvoltării economiei și bunăstării societății.

Iurie Matei. *Zeia Ishtar*. 2008, ulei/pânză, 75x60 cm.